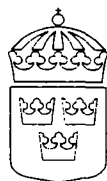

Konstitutionsutskottets betänkande

1989/90:KU16

Kommunalt stöd till ungdomsorganisationer

1989/90
KU16

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1989/90:23 om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer samt en med anledning av propositionen väckt motion.

Utskottet har tillstyrkt propositionen och avstyrkt motionen.

Propositionen

I propositionen föreslås en lag som klargör kommuners och landstings rätt att ge ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer. Sådant direkt lagstöd har saknats sedan barnavårdslagen (1960:97) den 1 januari 1982 ersattes av socialtjänstlagen (1980:620). Förslaget innebär att det — till skillnad mot vad som gäller i dag — blir möjligt att ge stöd även till de politiska ungdomsorganisationernas rent politiska verksamhet. I övrigt innebär förslaget endast en kodifiering av gällande rätt. Förslaget bygger på ett delbetänkande (SOU 1988:67) av förtroendeuppdragsutredningen (C 1988:01) — Kommunalt stöd till ungdomsorganisationerna.

Det i propositionen framlagda lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till Lag om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer

Kommuner och landstingskommuner får lämna ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer. Ett sådant stöd får också omfatta politisk verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

Motionen

Enligt motion 1989/90:K4 av Martin Olsson och Birger Andersson (båda c) är reformen angelägen. Motionärerna, som i allt väsentligt godtar det framlagda förslaget, anser dock två förtydliganden nödvändiga. Således föreslås att lagtexten kompletteras med en bestämmelse som

ger uttryck för den s.k. lokaliseringsprincipen. Vidare föreslås att innebörden av det i lagtexten intagna begreppet "ungdomsorganisationer" förtydligas genom ytterligare motivuttalanden.

Med hänvisning till det anförda yrkas i motionen

1. att riksdagen beslutar att lag om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer skall ha följande lydelse:

Kommuner och landstingskommuner får lämna ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer. Ett sådant stöd får också omfatta politisk verksamhet. *Stödet får lämnas till de organisationer som är verksamma i kommunen eller i landstingskommunen under den tid beslutet avser.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

2. att riksdagen vid behandlingen av propositionen gör motivuttalanden om innebörden av begreppet ungdomsorganisationer enligt vad som i motionen anförts.

Utskottet

Utskottet anser det i likhet med samtliga remissinstanser positivt att en särskild lag stiftas om kommunala bidrag till ungdomsorganisationer. Genom lagen undanröjs den osäkerhet som enligt propositionen föreläggat om lagligheten av sådan bidragsgivning. Förslaget innebär i förhållande till gällande rätt en utvidgning av kommunernas och landstingskommunernas kompetens genom att dessa får möjlighet att ge stöd även till de politiska ungdomsorganisationernas rent politiska verksamhet.

Utskottet övergår här efter till de delar av det framlagda förslaget som tagits upp i den väckta motionen.

Den första frågan gäller alltså om det, som motionärerna förordar, direkt av lagtexten bör framgå att den s.k. lokaliseringsprincipen skall gälla på förevarande område, dvs. att en kommunal angelägenhet måste vara knuten till kommunområdet eller kommunmedlemmarna för att anses som laglig.

I det betänkande av förtroendeuppdragsutredningen som föregått propositionen framhölls vikten av att i lagtexten markera bundenheten till den egna kommunen. Utredningen intog därför i sitt lagförslag en bestämmelse av det slag som nu föreslås i motionen (se SOU 1988:67 s. 9).

I propositionen diskuteras denna fråga särskilt. Föredraganden anser det emellertid inte nödvändigt med en sådan särskild markering i lagtexten med hänsyn till att den angivna principen gäller för all kommunal verksamhet om inte något annat föreskrivits (prop. s. 5).

Utskottet för sin del delar den bedömning av frågan som gjorts i propositionen. Enligt utskottets mening fyller således det föreslagna tillägget inte någon funktion eftersom det står fullt klart att ifrågasättande princip — liksom övriga kommunalrättsliga principer som kan bli aktuella — ändå gäller på förevarande område. Med det anförda får utskottet, som avstyrker yrkande 1 i motionen, tillstyrka propositionen i förevarande del.

Den andra fråga som tagits upp i motionen gäller om innebörden av det i lagtexten intagna begreppet "ungdomsorganisationer" är tillräckligt klart definierat eller om, som motionärerna hävdar, detta behöver förtydligas genom ytterligare motivuttalanden. I motionen föreslås att riksdagen — till vägledning för den som skall tillämpa lagen — uttalar att följande fyra förutsättningar skall vara uppfyllda för att en organisation skall omfattas av nyssnämnda begrepp.

1. Organisationen skall bedriva sin verksamhet i huvudsak bland barn och ungdom.

2. Minst 60 % av organisationens medlemmar bör vara i sådan ålder att de kan kallas "ungdomar" (t.ex. åldrarna 7—25 år).

3. Dess "ungdomsmedlemmar" bör ha stadgeenliga möjligheter att påverka organisationens verksamhet och inriktning.

4. Den öppna sammanslutningen bygger på frivilligt medlemskap och en självständig organisationsform.

Förtroendeuppdragsutredningen (C 1988:01) ansåg det inte nödvändigt att närmare definiera begreppet ungdomsorganisation i lagtexten. I propositionen framhåller föredraganden, som delar denna bedömning, att förslaget endast innebär en kodifiering av gällande rätt, om man undantar att förslaget ger möjlighet att ge stöd även till de politiska ungdomsorganisationernas rent politiska verksamhet. Detta innebär enligt föredraganden bl.a. att en organisation för att kunna få stöd skall vara uppbyggd och fungera enligt vedertagna demokratiska principer. Vidare framhålls att huvuddelen av organisationens medlemmar självfallet bör vara i sådan ålder att de kan kallas ungdomar (prop. s. 6).

Utskottet får för egen del anföra följande. Som tidigare framgått syftar förslaget till att klargöra kommunernas och landstingskommunernas kompetens i fråga om bidragsgivning till ungdomsorganisationer. I propositionen läggs däremot inte fram några nya riktlinjer i fråga om de villkor som bör vara uppfyllda för att en sådan organisation skall kunna komma i åtnjutande av bidrag. Den frågan behandlades för övrigt inte heller i det betänkande av förtroendeuppdragsutredningen som föregått propositionen. I propositionen har departementschefen i förevarande del endast, som ovan framgått, återgett vissa allmänna förutsättningar som skall föreligga för att bidrag skall kunna utgå. Dessa har i allt väsentligt hämtats från 1965 års lagstiftningsärende (prop. 1965:69, 2LU 43), varigenom riksdagen genom en ändring i barnavårdslagen möjliggjorde för kommuner att lämna stöd åt bl.a. politiska ungdomsorganisationer (dock inte sådan organisations rent politiska verksamhet). I det ärendet anförde det föredragande statsrådet bl.a. följande (prop. s. 8 f.):

Ehuru det närmaste syftet med lagregleringen är att undanröja, det hinder som har ansetts föreligga mot kommunalt stöd åt de politiska ungdomsorganisationernas verksamhet, bör stadgandet utformas så att det kommer att avse all ungdomsverksamhet. Som villkor för statsbidrag till ungdomsorganisation gäller att organisationen är uppbyggd och fungerar enligt vedertagna demokratiska principer och öppet tar ställning för demokratin samt att den bedriver en till kamratskap fostrande verksamhet. I sak bör samma förutsättningar gälla för kom-

munalt stöd. — Givet är att det kommunala stödet måste lämnas enligt objektiva grunder. Det får t.ex. inte förekomma att en viss politisk eller religiös riktning ensidigt gynnas.

1989/90:KU 16

De av motionärerna förordade riktlinjerna överensstämmer i väsentliga delar med de förutsättningar för bidrag som i förordningen (1988:374) om statsbidrag till ungdomsorganisationer uppställts för att central ungdomsorganisation skall kunna komma i fråga för statsbidrag i form av s.k. generellt bidrag. Enligt 5 § i förordningen krävs nämligen för sådant bidrag, såvitt nu är i fråga, att organisationen är en öppen sammanslutning i vilken medlemskapet är frivilligt, att organisationen är självständig och har minst 3 000 medlemmar i åldrarna 7–25 år samt att dessa utgör minst 60 % av organisationens totala medlemsantal.

Utskottet delar den ståndpunkt som intagits i propositionen. Det finns således inte anledning att i förevarande sammanhang uppställa några nya riktlinjer i fråga om de villkor som skall vara uppfyllda för att kommunalt stöd till ungdomsorganisationer skall kunna utgå. Kommunerna och landstingen bör som hittills själva avgöra vilka närmare förutsättningar som bör gälla för stödet. Det är därvid självfallet möjligt att anknyta till de regler som gäller för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Med det anförda får utskottet, som avstyrker yrkande 2 i motionen, tillstyrka propositionen i förevarande del.

Utskottet tillstyrker propositionen i återstående delar.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:23 och med avslag på motion 1989/90:K4 antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer.

Stockholm den 23 november 1989

På konstitutionsutskottets vägnar

Anders Björck

Närvarande: Anders Björck (m), Catarina Rönnung (s), Birgit Friggebo (fp), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Sören Lekberg (s), Torgny Larsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Ylva Annerstedt (fp), Bengt Kindbom (c), Bo Hammar (vpk), Hans Leghammar (mp), Ulla Pettersson (s), Rosa-Lill Wåhlstedt (s), Lahja Exner (s), Rosa Östh (c) och Ingegerd Sahlström (s).